

Külakiri

Märts 2006

- **LEADER-kevad Eestimaal**
- **Aasta Külade argipäev**
- **Külalood**
- **Eurovanker 2006**

Toetajad: Balti Ameerika Partnerlusprogramm
Hollandi Kuningriigi Suursaatkond

Sisukord:

- 3 LEADER kevad Eestimaal.
Merle Adams
- 4 Partnerlusotsing
- 5 Rahinge küla – süttinud
heast sädemest.
Aime Vilu
- 6 Turvlepa küla lugu.
Hille Ahun-Vaarpuu
- 7 Häälekaal kohalikul
tasandil.
Mihkel Tuul
- 8 Külauudistest on välja
kasvanud uus projekt:
uskumatud külalood.
Rein Sikk
- 9 Aasta Külade argipäev.
Mati Ulm. Kalli Kadastik
- 11 Kodukant EHE laadal.
Andrus Rekor
- 12 Eurovanker 2006
Eela Jää

Esikaane foto:

Teed ja veed on kevadele valla.
Merle Adams

Kujundus ja trükk

OÜ Tartumaa Trükikoda
Betooni 9, Tartu. Tel. 730 7994

Toimetaja veerg

*On väike tegu seemneks tegudele,
Mis terve põllu haljendama lööks.*

Käesoleva Külakirja ilmumise ajaks on loodetavasti talve jõud raugemas ja kalendrikevad õues oma tõelist palet ka näitamas.

Igale kevadele omaselt ususme kõikide muutuste võimalikkusese.

Toimetaja veerg olevat enesest lugu- pidava ajakirja lahutamatu osa – nii ütlevad targad raamatud.

Eelnevates Külakirjades on olnud Kodukandi juhataste või meeskonnaliikme poolt koostatud juhtkirjad, arvamused, need on täitnud suurepäraselt toimetajaveeru rolli. Külakirja kokkupanek on olnud meeskonnatöö ning toimetaja on üks osake meeskonnast.

Minu jaoks isiklikult on Külakirja toimetamine olnud ütlemlata huvitav töö. Lisaks heale kogemusele olen olnud ka kontaktide vahendaja – paljud külad otsivad Külakirjas avaldatud lugude põhjal otsekontakte teiste küladega.

Eelmisi numbreid koostades tekkis vahepeal mure, et Külakirja on vaid 12 lehekülge, peamise osa hõlmasid külalood – ehedad näited, kuidas kõik alguse saab..sellest hetkest kui on tekkinud mõttesäde.

Arvestades Külakirja ilmumiseks saadud rahalisi vahendeid erinevatest projektidest, tuli ka lugude ilmumisel lähtuda projekti kestvuse ajalisest piirangust.

Külalugude rubriik jätkub uue hoo- ga. Tõsine heameel on, et külalugusid jõuab minuni aina juurde – tänud siinkohal maakonnaühenduste koordinaatoritele, kes „sädet” silmates sellest ka kohe teada annavad.

Huviga ootaksin tagasisidet nendelt

küladelt, kes oma seltsi loomisest meie läbi edulugude juba teada on andnud – mis on edasi saanud, kas entusiasm vahepeal raugenud pole, kui palju on külaarengu suunas edasi samme astutud, missugust abi ootaksite Liikumiselt Kodukant või maakonnaühenduselt.

Saame ehk sisse viia ka teemaarutelu – „Naabri vigadest on kergem õppida”.

Järgnevat väikest ülevaadet andes lähtun Kodukandi meeskona arutelist, mis teemasid võiks veel kajastada Külakirjas.

Tegevusplaani järgi tuleb järgmises, mai numbris arutlusele külaseltsid kogukonnateenuste pakkujana, uute töökohtade loojana maal.

Juulis kajastame maaelu arengu kava, ehk mida küladel oodata on, millega arvestada tuleb.

Septembris anname ülevaate sellisel teemal nagu külamajade haldamine: mida siin tuleb teada ja silmas pidada

Novembrikuus puudutame Külaseltsi raamatupidamise teemat.

Omale kohale paigutuvad aktuaalse teema arvamused, seisukohtade rubriigi loomine.

Maakonna lehekülge maakonna uudistega loomine – et anda ülevaade maakonnas toimuvast

Kindel koht igas numbris on Leader-teema käsitus – hetkeseis ning head kogemused tegevusgrupilt tegevusgrupile.

Head lugemist, kevadist ärkamisrõõmu ning palju tervist teile kõigile!

Aime Vilu

5172909

e-mail aimevilu@hot.ee

LEADER-kevad on käes

Merle Adams

Kevad, mis laotab Eesti kaardi laiali tõekspidamiste järgi, milles väljendub tegevuspiirkonna inimeste sotsiaalne kokku kuuluvustunne, majanduslik ühishuvi ja tahe ühisel nõul tegutseda.

Võrdlen praegust aega mesilastaruga, kus soe euro-päike kutsuvalt meelitab ja juba esimesed päikesekiired on äratuntavalt soojad. Taru sees olevad mesilased sumisevad ja pole veel päriselt otsustanud, kas lükata lennuava lahti või veel pisut sumiseda. Pole ju kindel, et ilus ilm ikka püsib ja mine tea, mis tuuled seal väljas puhuvad ning milline on õige lennukõrgus. Esimesed lennujulged on tiiru karastavas õueõhus ära teinud ja jutustavad teistele lennutundest ja sellest, mis teekonnal näha oli.

Eestimaa on ärkamas. LEADER-tegevusmaastik jaotab Eestimaa aknaruutudeks, kus suured ja väikesed tegevusgruppid oma koha leiavad. Hetkeseis on põnev ja LEADER- mängumuru alles tegevusgruppide poolt lõpuni ära jagamata. On läbirääkimiste ja ideedest juriidilise ühingu jõudmise aeg.

Oskar Loorits ütleb "Eestluse elujõus": "... Ärgem unustagem, et mis meiega väliselt juhtub, see oleneb ikka meist endist, – peitub meie olemuses. Välisilm on otsekui mets, mis kostab

vastu nagu me sinna hüüame ..."

Kuidas me siis metsa hüüame?

Moodustamisel on Ida-Virumaa lõunaregiooni tegevusgrupp (7. märts), Rohelise Jõemaa Koostöökoogu (16. märts), Valgamaa Partnerluskogu (16. märts). Lõuna-Viljandimaa tegevusgrupp on asutamiskuupäeva täpsustamas. Pärnu-Lahe Partnerluskogu on seevastu saanud juba mitu sünnipäeva ära pidada (16. detsember 2003) ja reorganiseeritud MTÜ Läänemaa Kodukanti võib käsitleda kui esimest kohalikku tegevusgruppi, mis on liitunud Liikumisega Kodukant.

Esimesel märtsil toimus Pärnumaal, Toris esimene LEADER-ümarlaud. Osales 33 inimest, kes esindasid kahteist tegevusgruppi. Olgu öeldud, et üle riigi on protsessis või ideejärgus 20 tegevusgruppi moodustamine. Kohtumine andis ülevaate hetkeseisust, võimaluse tegevusgruppide eestvedajail nõupidamiseks ja ka juhtnöörid põhikirja koostamiseks. Tegutsetakse ju olukorras, kus meedet 3.6 reguleeriv määrus koos arvukate lisadega on kinnitamata. Samas pole õige väita, et määruse puudumine takistaks ettevalmistavate tegevustega alustamist. Asutamislepingu sõlmimiseni ja põhikirja kinnitamiseni tuleb jõuda läbi protsessi. Saan rääkida oma kogemuse põhjal, kus tegevusgruppi asutamiseni jõudmiseks on kulunud vähemalt seitse kuud ettevalmistavatele tegevustele – nõupidamised, kohtumised volikogu liikmetega, et-

tevõtjate ja mittetulundusühingute esindajate ümarlaud valdades jne. Inimesed vajavad uue mõttega harjumiseks aega. Kolme sektori koostöö, piirkonna identiteedi rõhutamine ja ühishuvi leidmine saab sündida ainult läbi protsessi. Protsessis osalemine tagab teadmiste ja kogemuste jagamise inimeselt inimesele n õ osaleja koolituse ning informeerituse. Protsessi juhtimine nõuab eestvedajail tarkust esmaste tegevusülesannete seadmisel ja kaasamisoskust. Üleriigiline ümarlauakohtumine on üheks taoliseks õppimisprotsessi võimaluseks – võimalus mõelda üheskoos selgeks tegevussuunad, õppida üksteiselt ja saada kätte tegutsemisjulgu.

Eesti Külaliikumine Kodukant korraldab LEADER- tegevusgruppide ümarlaudu ka edaspidi. Ümarlaua korraldamiseks aprillis oleme saanud pakkumise Lõuna – Viljandimaa tegevusgrupilt.

Tartu Ülikooli Pärnu kolledzi õppejõud Üllas Tankler kirjeldab inimese aega kui võimalust õppimiseks. Inimene pole kapsas, mis lihtsalt kasvab suuremaks, ütleb ta. Meie esimene võimalus on õppida ja saada tuge üksteiselt.

Head mesilaslikku suminat ja lennujulgust!

Üks hea näide:

Pärnumaal asutati Rohelise Jõemaa Koostöökogu - praegu teadaolevalt ainus maakonna piire ületav LEADER tegevusgrupp, mis seob ühte kolme erineva maakonna valdasid Pärnumaal, Viljandimaal ja Raplamaal.

Roheline Jõemaa koostöökogu asutati 16. märtsil Toris. Asutajaliikmeid oli üle 60-ne. Koostöökogu liikmeks on 11 kohalikku omavalitsust, ca 28 000 elanikku. Kinnitati ära sisseastumismaks 20 000 ja liikmemaks elaniku kohta kohalikus omavalitsuses 10 krooni. Liikmemaksust kavandatakse katta esialgsed administratiivkulud. Koostöökogu võtab tööle ka inimese. Koostöökogu juhatus on 11-ne liikmeline.

Täpsem info Koostöökoja igapäevatoimetamiste kohta: Merle Adams; merleadams@hotmail.ee

Kommentaar

Enn Kuslap, Are vallavanem:

Selles, et LEADER-meetmest kohalikule tasandile kasu tuleb, ei tohiks küll keegi kahelda, kes vähegi viitsib LEADER meetme eesmärkidega tutvuda. Ka kohalik omavalitsus võib siit oma projektidele rahastust saada. Kõik sõltub ju kuidas esimeses etapis strateegia paika pannakse. Meie "vedurid" ja selgitajad on kohapeal suuresti ikkagi külaliigutajad olnud ja väike probleem võib olla ainult ettevõtjatega, sest nende jaoks on see kasu liiga pikalt tulema ja on tänagi probleeme piisavalt ja homsetele asjadele lihtsalt ei jõua mõelda. Siinkohal tuleb kohalik omavalitsus koos küldega, MTÜ-dega appi ja aitab selgitada.

Tere Kodukandi usinad inimesed!

Soovin teile jagada järgmist infot:

Mina olen Kerti Ansip, pärit Ilmatsalust Tartumaalt, praegu elan ja õpin Soomes, Suupohjas.

Siit piirkonnast on mitmed tegevusgrupid huvitatud Leader programmi alla käivast koostööst Eestiga ja partneri leidmisest Eestis. Suupohjan Kehitamisühdistyksel endal on koostööpartner Eestis, Pärnu Lahe Partnerluskoogu.

Pisut endast ja minu toimetamistest:

Eestis lõpetasin Eesti Põllumajandusülikooli, nüüd aga täiendan ennast majandusalal aineid Suupohja Ametiinstituudis, ühtlasi töötan Suupohja arenduskeskuses Eestiga kontaktide võrgustiku loojana CCI (CrossCultural Contact and

Information Centre) projekti raames.

Peamised eesmärgid hetkel on luua kontakte Suupohja ja Tartu piirkonna ettevõtete vahel, kontakte Pärnu piirkonna ja siinsete koolide vahel.

Üritan jagada võimalikult paljudele noortele informatsiooni õppimisvõimaluste kohta Soomes, eriti just selles regioonis ja ärgitama neid aktiivselt kasutama Euroopa Liidu poolt pakutavaid võimalusi mujal maailmas õppida, lisaks kogemusi ja keeleoskust hankida, et kasvõi õpingute lõppedes naasta tagasi Eestisse ja pakkuda head konkurentsi tööturul teistele.

Viimati osalesime Suupohja Ametiinstituudiga 10.märtsil 2006 Suuna ja nimelisel infomessil Pärnus, kus ka meie kool oli esindatud. Tutvustasime siinseid õppimisvõimalusi nii noortele kui ka täiskasvanutele. Huvi tundus

Soomes õppimise vastu olevat suur, aga tibusid loeme alles sügisel. Haridus Soomes on kvaliteetne ja kaasaegne, kaasates tänapäevase tehnoloogia ja seadmed, keelgi õnneks eestlastele kergesti õpitav.

Niisiis, kui keegi on huvitatud kontaktidest Soomega, siis minu kaudu on üks võimalus leida LEADER-tegevusrühma või mingi muu ühisprojekti jaoks soomepoolseid partnereid.

Kohtuda saame ka Eestis - tänu oma tööle satun koju käima kas tõlgina, kontaktide loojana või lihtsalt giidina vähemalt kord kuus.

Päikeselist kevadet ja palju edu soovides,

Kerti Ansip

Kerti.Ansip@saiedu.fi

Rahinge küla - Süttinud heast sädemest

Aime Vilu

„See külaliikumise säde on vist nakkav” teatas Tartumaa Tähtvere valla Rahinge küla elanik Külli Pann mulle 2005 aasta sügisel.

Oma lapsepõlvkodus Konguta vallas, Pööritsa külas nädalavahetustel käies tekkis Küllil huvi, mis lugu selle naaberkülaga on, et kõik aga sinna talgutele lähevad. Ühel päeval otustas Külligi Konguta valla I Külade Päeva tegemistele Majala külas käed külge lüüa – ja sealt see algas.

Kuu aega hiljem osales Külli juba nädalavahetustel Pööritsa küla tegemistes.

Möte hakata ka oma kodukohas, Rahinge külas külarahvaga mis-ki ühist toimetama muudui keris ja keris. „Päris üksi ei julgenud kah külarahvast kokku kutsuma hakata. Kedagi nagu eriti ei tundnud. Võtsin siis ikka julguse kokku ja tagantjärele võin öelda, kõik, mis üheks algatuseks on vaja – see on esimene küsimus naabrile – mis sina arvad?”

Kutsusime esimese külakoosoleku kokku – üllatus oli suur, et ligi 40 inimest tuli kohale. Usun, et enne koosolekut põdesin läbi samad hirmu- ja õuduseunenäod, mis kõik ülejäänud inimesed, kes esimest korda sellist üritust organiseerivad.

Esimesele koosolekule järgnesid talgupäevad vanas katlamajas

Rahinge küla 331 elanikku said enda käsutusse vana katlaruumi, millest loodetakse välja kujundada oma külatuba, külamaja, Rahinge Rahva Maja, või mis iganes nimi sellele ka tuleb.

“Esimene ühine küla jõulupidu andis tunde, et nii hea on olla omade keskel, oma küla sees. Küllap andis see ka jõudu järgmise ürituse, vastlapäeva korraldamiseks,” rõõmustab Külli.

“Loodame oma külaga minna edasi ikka samm-sammult arengu suunas. Tore, et valla poolt on olemas meile igakülgne toetus! Kevadel

Rahinge külavanem tulevases külamajas

loodame alustada mängu- ja vaba aja veetmise platsi korrastamisega.

Nõu ja jõuga on lubanud külategemistes abistada ka Kure turismitalu ning teisedki ettevõtted meie vallas.

Mulle tundub praegu, et küll meil ikka on tore küla. Inimesed on hakanud justkui omavahel rohkem suhtlema, üksteise tegemiste vastu huvi tundma. Seadsime poe juurde üles ettepanekute raamatu, kuhu iga inimene võib kirjutada, missugusena tahab ta näha oma küla, milliseid tegevusi võiks külaselts eest vedada.

Praegu tegeleb külas arengukava koostamise ettevalmistamisega. Loodan väga, et külarahvas aktiivselt ka arengukava arutlemisest osa võtab, sest kõik mis me siin teeme, on ju meie endi elukvaliteedi tõstmise nimel.

Kommentaar

Tähtvere vallavanem Rein Kokk:

Külli aktiivsuse ja elanike kaasamise oskuse üle on ainult hea meel. Oleme oma valla eelarvest sel aastal Rahinge küla tegevuseks eraldanud 100000

krooni. Olgu see stradikapital, et küla saaks oma hoo sisse. Ettevõtted on samuti oma abi ja toetust pakkunud külatoa väljaehitamisel.

Teised kaks aktiivselt tegutsevat küla Vorbuse ja Haage saavad küll väiksemad toetussummad (20 000 ja 30 000 krooni) sel aastal, aga sellele vaatamata usun, et külasäde sealgi kustumas pole, vastupidi – külad on tegvushoos, tegutsevad vastavalt oma arengukavale ja on partneriteks Tähtvere valla mitmetes projektides. Rõhu nooredki on aktiivselt oma küla eest välja kihelkonnapäevadel võistlemas käinud – sealgi tuleb külale hoogu aina juurde anda.

Elujõulised külad tagavad meie valla tugevuse.

Lisaks külade tegevuse otsesele toetamisele on käivitatud mitmed projektid, kuhu külad on partneritena kaasatud. KIK-i, RRMK, Tartumaa Keskkonnateenistuse, Tartu linna, SA Tartumaa turismi ühistegevusena saab meie vallast kaunis puhkeala Ilmatsalu õueõppeklassi, korda tehtud järvede, metsaradade ja rabateedega.

Häälekaal kohalikul tasandil – palju head ja palju probleeme

Mihkel Tuul

Külaaseme küla
Tartumaa, Konguta vald
mihkeltuul@hotmail.ee

Tahan Eestimaa külainimestele jagada oma head ja halba kogemust, mida võib kaasa tuua aktiivsus kohalikul tasandil. Osalesin Liikumise Kodukant projektis „Säde Küladesse”. Väga positiivne oli kogu koolituse protsess.

Palju energiat ja jõudu nõudis kodutööde läbiviimine, samas andis see jällegi võimaluse kogu külarahavga üheskoos tegutseda.

Koolituse käigus õppisin kuidas olla aktiivne ja kindlasti oma aktiivsusega anda panus kohaliku elu arendamisel.

Otsus kandideerida kohalike omavalitsuste volikogude vali-

mistel tuli Kodukandi koolituselt saadud õpetuste ja kindluse kaudu.

Aktiivsuse tagajärjed

Saime kohapeal kenasti käima küla ühistegevuse, lõime MTÜ.

Probleemid tekkisid aga siis kui ma polnud valmis astuma ühegi partei ridadesse ja seepärast vastasin jaatavalt valimisliidu ettepanekule (valimisliidu moodustasid viie erakonna ja poliitiliste eelistusteta inimesed).

Pärast kandidaatide avalikustamist tekkis aga konflikt vallavanemaga, kes helistas ja palus tõsiselt mõelda, kas ikka tasub kandideerida opositsioonis?

Ja miks süüa üksinda kuivikuid, kui võib nendega koos torti saada.

Selgitasin oma põhimõtteid, kuid asjata. Vallavanem jätkas ka edaspidi minu ja minu perele kohta käivate solvangutega.

Volikogusse pääsedes otsustasime teha ettepanekud ennekõike kohaliku elu arendamiseks suunanud ettevõtmistele: Külakomisjoni loomine vallavolikogu juurde, võimalusel külavanemate Koja loomine, infotahvliite paigutamine külade kooskaimise kohtadesse - kõik hääletati rahvaliidu volinike poolt kohe ja üksmeelselt maha.

Külavanemate koda peeti opositsiooni katseks moodustada teine valitsus ning külakomisjoni loomist (mis muuhulgas aitaks küladel ka külade arengukavade protsessi läbi viia) mõttetuks.

Lisan siia vallajuhi kommentaari – „Kasigu oma uksealused enne puhtaks, siis hakaku arendama.”

Siis tekkiski minul küsimus – kas mina ei oska aru saada asjade käigust, või on kohaliku elu arendamisest meie vallas vara rääkida.

Andsime välja oma lehe.

Kohaliku vallavalitsuse poolt väljaantavasse lehte meie ettepanekud ei jõudnud ning volikogu opositsiooni poole ettevõtmisel ja eraisikute toel hakkasime vallas välja andma ka teist kohalikku lehte, kus

Külaaseme Külaseltsi esimees Mihkel Tuul valmistab ette külakoosolekut

on kajastatud vallavolikogu istungite protsessid.

Leht tekitas pahameeletormi vallavalitsuses ning segaduse vallarahvas.

Lisaks ilmusid vallalehes kolme vallakodaniku pahameeleavaldused opositsiooni käitumise üle.

Vallavalitsuse palkade hüppelist tõusu peeti loomulikuks ning teist lehte „teisitimõtlejate pundi soperdiseks”

Vallavanem käskis külavanema valida

Käesoleva aasta vabariigi aastapäevaks tahtis vallavanem, et oleks aktiivsetes küldes valitud külavanemad. Põhjendustega, et vabariigi aastapäeval oleks kellele aurahasid jagada. (palju see siis aega võtab, kutsud mõ-

ned inimesed kokku ja valite ära).

Hetkel oli toimunud just külakoosolek ning uut koosolekut just külavanema valimiseks polnud otsustatud kokku kutsuda.

Jäin oma seisukohale kindlaks, et me oleme külaga arutanud külavanema valimist ja küllap tuleb selleks ka aeg. Plaanime õige pea alustada küla arengukava koostamisega.

Koostöö viimane proovikivi

Meie külal on austav ülesanne läbi viia käesoleva aasta ülevallaline Külade Päev. Oleme oma külaga teinud ettevalmistavad talgutööd, taotlenud selleks rahad Kohaliku Omaalgatuse programmist. Veebruaris viisime läbi

ülevallalise vastlapäeva, et vallarahvas tuleks juba nüüd uudistama küla, kes suvisel üritusel võõrustajaks on..

Tagasisidena kuulsime küla kohta nii palju positiivset! Saime sellest innustust ja kindlust.

Kuidas aga täpselt toimida, et külas saaks asjad aetud ja ka omavalitsus hoiaks ja toetaks inimesi, kellel on missioonitunnet, viitsimist ja tahtmist mõelda ja tegutseda kohaliku arengu nimel?

Mina ja meie küla oleme kõikide küladega koostöös, aga väikese valla poliitiline olukord võib saada suureks takistuseks. Mida teha, et küla ühtehoidmise kõrvale oleks meil panna ka vallavalitsuse soov aktsepteerida inimeste ja külade algatusi sõltumata nende parteilisest kuuluvusest?

LÄÄNEMAA

Turvalepa küla uus hingamine

Hille Ahun-Vaarpuu
Seltsing "Turvalepa külaselts"

Turvalepa küla on üks väike sumbküla Läänemaal Taebla vallas. Praegu elab külas püsivalt 47 inimest. Suvel on meil 28 suitsu ja talviti 18. Vanasti oli see üks jõukas küla, kus tegeldi hobuste tõuaretusega, põllumajandusega, sepatööga, tehti katusekive ja veel palju muudki. Külas oli tuulikumägi kus oli 13 tuuleveskit, neist üks oli hollandi tüüpi ja teised puktuulikud. Kahjuks praeguseks pole neist ühtegi säilinud.

Pikka aega pole külas enam olnud kiigeplatsi ja kooskäimiskohta. Ja sellest meil seltsingu loomine alguse saigi - seltsing "Turvalepa külaselts" asutati 13.märtsil 2005.a. Kevadel alustasime heakorratalgutega, kuhu tuldi oma tehnikaga kohale, kes traktori, kes sae või rehaga. Selle ühe päevaga sai koos võsa raiutud, rämpsu kokku korjatud ja lõpetuseks suur pajatäis suppi ära söödud. Edasi sai kirjutatud projekt Kohaliku Omaalgatuse Programmile, et rajada külale kiige- ja võrkpalliplats ning korraldada külakokkutulek. Meid on igati toetanud ka Taebla Vallavalitsus nii nõuga kui ka rahaga.

Tänaseks päevaks seisab külalplatsil uhkelt püsti võimas külakiik ja maha on peetud 200 osalejaga külakokkutulek. Uus projektiki on jälle kokku kirjutatud ja kevadel hakkame külalplatsile ehitama tantsuplatsi.

Kõigi nende ühiste ettevõtmistega on Turvalepa küla saa-

Turvalepa küla lapsed külasilte maalimas

nud uue hingamise ning äratanud küla uuele elule. See on andnud inimestele uuesti usku ja jõudu, et üheskoos on võimalik palju ära teha ja nii väärtustame me rohkem oma kodukohta ning anname lastele edasi kindlustunde kodukohta elamajäämiseks.

Külaudistest on välja kasvanud uus projekt: uskumatud külalood

ehk

teisitisõnu - kuidas tuua Eesti Päevalehte neid külainimesi (läbi külalugude ja külajuhtumite) kellest olete tahtnud nii lugeda kui kirjutada, aga senini pole millegipärast saanud

Selgitus: Meie külaudised on olnud eelkõige sündmusekesksed, nüüd oleks aeg ja vajadus jätkuvalt sündmusekesksete külaudistete tekitamise kõrval minna **inimkesks**, jutustada lugusid läbi **inimese**.

Miks:

- Tuua EPL-is paremini, eelkõige positiivselt välja Eestimaa külade ja **külainimeste** tublid ja erilised algatused, saavutused, ideed, kuidas ise elu edendada
- Leida erilist, suisa uskumatuna tunduvat **inimkeskset, läbi isiksuste avatud** materjali, mis tavaliselt millegipärast lehte ei satu, aga võiks ja peaks
- Väärtustada külaelu ja selle **edendajaid**, jagada kogemusi teistele, kes tegutseda tahaksid ega ei tea mida ja kuidas
- Anda EPL esindajaile kohtadel suuremaid väljakutseid, võimalusi end suuremates mahtudes avada

Mida:

(siin on vaid näiteid, mille alusel eeldan kohalikele jumekaid teemasid koos lisaga, et kas nad tahavad sel teemal ise kirjutada või pakuvad lihtsalt välja, et keegi teine võiks teha)

- Naised panid pead ja raha kokku ning ehitasid külale uue kultuurimaja, külamaja jms
- Kooliõpetajad kogusid projekti dega paar miljonit krooni, et ehitada külla oluline ehitus, näiteks mobiilimast, mille abil sai kogu küla interneti
- Külaelule raha hankimiseks asutati firma, mis saavutas edu, näi-

teks käis kogu küla koos marjul, et sellega küla(seltsi)maja jaoks raha teenida

- Kusagil küla taga metsas toode takse mingit asja, või mingeid juppe, mis kuulsad üle riigi või üle maailma, või hoopis millegi poolest ainulaadsed
- Tegutseb näitering, millel vanust sada aastat ja lavastatud sada näidendit, esinäitleja ise on kirjutanud juba kolmkümmend lavateost
- Muid erilisi taidluse - ja isetegevise vorme alates india kõhutantsust kirveviskamise maailma-meistrivõistlusteni, millega külale või mingile projektile raha teenitakse
- Rahvas korraldas suure ja vabatahtliku aktsiooni kellegi abistamiseks, millegi toetamiseks, alates kasvõi abist tulekahju järel kuni muude heategevise vormideni
- Mingi jura või jama, mis kestab juba aastaid ning lõppeda ei kavatse
- Keegi oli nii tubli, et lõpetas ära mingi jura või jama, mis kestnud aastaid
- Külamees ehitas midagi erilist ja enneolematut, pudelitest maja või auto, rääkimata perpetuum mobilest.
- Mida veel erilist, enneolematut? Inimesed, loomad, ehitised? Koolis õpilasfirma, mida teeb ja toodab?
- Kindlasti võivad pakkuda mõtte-ergutuseks abi Kodukandi liikumise projektid, eurotoetusi saanud projektid

Kes:

- Eelkõige EPL esindajad kohtadel, aga vajadusel ka Rein, Anneli, j.t

Kuidas:

- Emotsionaalsed **portree** või olemuslood, paljude taustade ja piltidega, mis koondatud ühise sarjanimetuse alla
- Ilmuvad ca kaks korda kuus (hea materjali korral pole välistatud enamgi) ühise nimetaja all eemärgiga anda näiteks aasta lõpus läbilõige tänase külaelu tegijatest
- Fotode osas saavad piisava ette-teatamise korral avitada nii EPL fotograafid kui fotomehest esindaja Avo Seidelberg

Millal:

- Teemade väljapakumine, tegijate kokkuleppimine – kooskõlastamine jms – ca 2 nädalat kuni veebruari keskpaik
- Aegsesimeselookirjutamiseks + toimetamiseks, piltidega varustamiseks samuti ca 2-3 nädalat
- Seega algus võiks olla millalgi vabariigi aastapäeva paiku
- Edasine oleneb tegijate tegutsemistuhinast ja ideede rohkusest.

Koordineerib Rein, abistab Anneli

Eesti Päevalehe esindajad:

1. **Elvas ja Tartumaal – Sirje Veldi:** 55618960, 7309800, sirje.veldi@mail.ee
2. **Ida-Virumaal – Aldur Pääro:** 3347881 ja 5157636, aldur.paaro@mail.ee
3. **Kihnus ja Pärnumaal – Anu Saare:** 5145223, milvipilvi@hotmail.ee
4. **Kongutas ja Tartumaal – Aime Vilu:** 5172909, aimevilu@hotmail.ee

5. **Kundas ja Lääne-Virumaal – Uno Trumm:** 53414433. uno.trumm@mail.ee
6. **Kärdlas ja Hiiumaal – Katrin - Ädu Metsand:** 56684457; katrinmetsand@hotmail.ee
7. **Loksal ja Harjumaal – Mihkel Tiks:** 5225422; mihkel@loksa.ee
8. **Narvas – Tanel Mazur:** 357 3241, tanel@gazeta.ee
9. **Obinitsas, Seto - ja Võrumaal – Kauksi Ülle:** 56569079, kyy@hotmail.ee
10. **Põhja Eesti looduses – Avo Seidelberg:** 5020612, v.r@neti.ee
11. **Soomeugri maailmas – Jaak Prozes:** 5012319, jprozes@eki.ee
12. **Taebblas ja Läänemaal – Aare Vaalma:** 5035864, aare.vaalma@mail.ee
13. **Tsireguliinas ja Valgamaal – Andres Illak:** 53432422, andresillak@hotmail.ee
14. **Urvastes ja Võrumaal – Margus Konnula:** 5283540, margus.konnula@mail.ee
15. **Väike - Karedal ja Järvamaal – Lii Sammler:** 5092370, eelar@hotmail.ee
16. **Peipsi rannas ja Peipsi kogukonnafondis - Mikk Sarv:** 7764792, 55577795, mikk@ilm.ee
17. **Peipsi looderannas, Vilusi külas ja Rohelises Eestis - Kristel Vilbaste:** 7764792, 5286357, loodusenaine@hotmail.ee

- Teatage külaudistest ja saatke fotosid: kohalik@epl.ee
- Kui soovite saada EPL esindajaks või teate soovitada võimalikku esindajat, kirjutage Rein Sikule: rein.sikk@epl.ee või küsige täpsemalt järgi 3223487, 5012487

Vastus küsimusele

Külakirja toimetaja sai ühel päeval telefoniküsimuse: Kas Aasta küla valitakse siis nüüd sel suvel või järgmisel? Ja kuidas saab nende Aasta küladega otsekontakti.

Vastuseks olgu öeldud, et Aasta küla valitakse eesti Külade VII Maapäeval Jõgevamaal, 2007-nda aasta suvel.

Kõikidest küladest, kes kandideerisid saate lugeda Kodukandi Külakirja eelmise aasta juulikuu numbris

Mis on toimunud Aasta Küladega pärast tunnustamisüritust Eesti Külade VI-ndal Maapäeval?

Aasta Külade argipäev

Kalli Kadastik

Kamari Küla – Jõgevamaa
53412902

Aasta Küla konkursile saime me tänu naabritele, kes üldse meid esitasid sellele tunnustamisele. Tavaliselt ju eesti inimene käitub nii, et ennast nagu ei tihka ja teist ei taha kiita.

Muutunud on külas palju, olen päris kindel, et me poleks julgenud asuda näiteks meie küla vana koolimaja taastamise projektide kallale. Aga Aasta Küla tiitel andis kogu külarahvale eneseusku ja kindlust – mida-gi suudame üheskoos veel teha!

Kõik eelnenu ning tugev missioonitunne pani meid mõtlema, et meie tulekahjus kannatada saanud koolimaja saab ju 124 aastaseks, kogu hariduse ajalugu ulatub 170 aasta taha. Nüüd otsime võimalusi muuta vana koolimaja külakeskuseks.

Väga vahvaks toimunud kordaminekuks pärast Aasta külaks tunnustamist võime lugeda küla naisansambli

CD väljaandmist.

ETV Maahommiku saates esinemiseks küsiti meie käest mõnd oma salvestatud laulu. Plaadi peal näiteks. Mis plaadi peal? – imestasime - me niisama oma lõbuks laulame. Aga sellest sai alguse meie ühine plaaditegemise kogemus ja oli alles huvitav!

Käisime külaesindusega väljas ka moosimessil Olustveres.

Igapäevategevustest veel niipalju, et külaselts hoolitseb selle eest, et kõigil külaelanikel oleks vaba aja tegevust. Vallavalitsus on andnud meie käsutusse teatud summa, millega me aasta jooksul oma tegevusi saame läbi viia. Nii korraldame me seltsi spordivõistlusi, kodutütarde ja noorkotkaste tegevusi, laste suviseid töölaagreid.

Mitmete aastate traditsioon on pannkoogikohvik igal kevadel, kui kodutütred ja noorkotkad küpsetavad pannkooke.

Sel aastal toimub meil juba neljas külapäev – sedapuhku juubelihõnguline: koolihariduse andmisest möödub 170 aastat, lasteaiavõrgu ja naisansambli moodustamisest 30 aastat.

Need tähised on killukesed meie ajaloo ja väärtuste meespidamist.

Küladele, kes soovivad järgmise Aasta Küla tiitlile kandideerida, soovitame, et ainult tiitli pärast pole mõtet kandideerida. Ikkai inimeste meelsus ja sisemine koostöötoimetamine on see tugevus, mis annab jõudu ka edasi toimetada. Aasta Küla tiitel ei kao küla küljest kusagile – ikka tullakse meid vaatama ja see omakorda paneb terve küla toimetama, et külalistel ka ilus siia tulla oleks.

Tere tulemast Kamari külla!

Aasta Küla – Uljaste

Mati Ulm

Uljaste külanem
5288648

Kuidas läheb meie külal? Endiselt aktiivselt! Külaselts toimetab kõigega, mis küla jaoks on oluline – majandusmurede, olme probleemide ja loomulikult kultuurisündmustega.

Aasta Küla tiitli sündmuste sagin käis sama aktiivselt eelmise aasta lõpuni.

Väga palju käis külalisi, mille üle me muidugi uhked oleme, samas tõi see meie külale palju lisategevust.

Märkasime, et ka piirkonda külastavad poliitikud sagedamini meie

külast läbi käima hakkasid.

Kahtlemata oli meie küla ka piirkonna kaardil olulisel kohal. Ahaasiin on siis see Aasta küla, astume läbi ja vaatame – nii on meile palju kordi öeldud.

Ja käesoleval aastal on juba ette registreerunud grupid eestimaa külast, kes meiega kohtuda tahavad.

Üks asi on tunnustus, teine lugu aga selle tunnustuse hoidmine. Inimesed tunnetavad kohustust olla oma küla jaoks olemas. Ja tunnetavad seda, et vallavalitsus oma toetusega külale

arvestab inimeste vajadusi. Nii sünnib vastastikune usaldus ja koostöö.

Igapäevatoimetused ootavad – ikka olmemured. Tahame küla algatusel taas korda saada raudteeülesõidu koha ning peame läbirääkimisi, et bussiliini saaks pikendada nii, et meie küla elanikel ka ühiskondliku transpordi osas elu kergemaks muutuks.

Kevadel plaanime korraldada maakondliku talgupäeva ja rida väikesemaid üritusi – kogu aeg midagi toimub.

EKS TULGE VAATAMA!

JÄRVAMAA

KARJAKÜLA – oma olemine!

Kaidi Ehamäe

55684613, kaidi@tyri.ee

Karjaküla paikneb kolme maakonna Rapla-, Järva- ja Pärnumaa ristis, Lintsi- ja Pärnujõe vahel. 15 km kaugusel Türi linnast.

Külas on 30 suitsu ja mõned suvemajad ning neis toimetab üle 70 inimese. Toimetamisi on mitmeid: piimakarja-, linnu-, lamba-, jänese-, astelpaju ja lillekasvatus; ainult sigalat ei leia veel meie külast, naerab külarahvas.

Karjaküla uhkuseks on külas elavad kunsti- ja käsitöömeistrid, külas elab ka Teadjamees.

1999 aastast on käima lükatud külaelu (külapäevad, jaani- ja vastlaja perepäevad ning talgukorras oma küla ilmestamine). Karjaküla kaunistavad nimesiltidega tähistanud talud; viimane suurem ettevõtmine oli möödunud suvel, kui külarahvas remontis ära küla sauna, mis oli üle 30 aasta vana ja peaaegu et kasutuskõlmatu. Kohaliku Omaalgatuse projekti toel saadi abi sauna renoveerimiseks. Ejitustöö aga teostasid küla peremehed ise. Õhtuti, nädalavahetustel.

Saun – külamaja on koht, kus koos istudes paneb Karjaküla rahvas paika küla jaoks olulised tegevused.

Üle seitsme aasta tagasi valis küla endale kinnitatud Külanema ja praegu on seda vankrit vedamas

Merle Lepind.

Karjaküla külarahval on praegu käsil uued mõtted-toimetamised. Ennekoike soovitakse leida lisaressursse Külamaja edasisteks ehitustöödeks.

Kodukant annab 2006 aasta EHE laadal lisaväärtust oma toodetele ja tegevusele

Andrus Rekor
EHE Laad 2006
toimkonna liige
56208460

Neljas EHE laad toimub Eesti Vabaõhumuuseumis 27-28.mail 2006. Nagu laada nimest võib tuletada, on sinna oodatud öko-, maa-, loodus- ja seiklusturismi toodete pakkujad, kes säilitades maksimaalselt meie kultuuripärandit pakuvad seda samas ehedal ja huvitaval moel ka turistidele. Laadale oodatakse ka eestimaist toidu- ja käsitöökaupa. Kuna Vabaõhumuuseumis on tuulikute ja jahvatamise teema-aasta, siis võiks väljapanekud olla teemakohase kujundusega.

Kodukant on otsustanud sellel korral osaleda ühiselt ja senistest kordadest palju põhjalikumalt. Lisaks tavapärastele laadategevustele on meil võimalus laada pealaval ettekannetega tutvustada Kodukandi organisatsiooni ning külaturismi ja kogukonnateenuste tooteid. Lisaks saame pakkuda ise-tegevuslastele võimalust esinemiseks laada kultuuriprogrammis. Laada raames toimub ka Kodukandi koordinaatorite infopäev ja avalik loeng kõigile huvilistele Kuie koolimajas. Kõigil laadal osaleda soovijatel tasub

kindlasti ühendust võtta allkirjutanuga, kes on selle aasta laadatoimkonna liige.

2006 aasta EHE laadal jagatakse välja ka parimatele ökoturismi toodetele EHE märgid.

EHE märk on ökoturismi nõuetele vastava turismitooteni juhatav kvaliteedimärk. Märki välja andmise põhimõtted on läbinud põhjaliku uuenduskuuri Rootsi vastava märgisüsteemi eeskujul. Märglise taotlemiseks on vaja esitada taotlus Ökoturismi Ühingule ja sealt saab ka vastuseid tekkivatele küsimustele.

Üks huvitav projekt

Projektijuht

Eela Jää

Savi talu

Kanepi vald

Põlvamaa

Tel. 51 744 70

savitalu@hotmail.ee

Käesoleval suvel, täpsemalt 03. juunil, algusega 11.00 toimub Põlvamaal Kanepi vallas rahvusvaheline ühisprojekt

EUROVANKER 2006

Eela Jää, Savi talu perenaine: "Kui üks hea mõte veerema hakkab, siis selle kinni pidamisega vaeva pole mõtet näha.. Nii oleme ühest väikesest mõttesädemest saanud tuld ja aasta otsa ette valmistanud projekti, mis tutvustab eri maade kultuuri, kombeid läbi nende maade saatkondade.

Panime sellele projektile nimeks eurovanker, mis sedapuhku sõidab Savi tallu Hurmi järve äärde

Kogupereürituse töötubades tutvustavad

- BELGIA, HISPANIA, LÄTI, SOOME, UNGARI ja EESTI - igauks oma maa kultuuri, kombeid, kokkamist...
- Avatud näitus EESTI KÖÖKLÄBI MITME SAJANDI, EESTI RAHVUSTOITUDE ESITLUS,
- etendus EESTIMAARAHVA TÄHTPÄEVADE AASTARING.
- Koolilõpetajad saavad aimu õppimisvõimalustest mujal maailmas.
- **Välisministeeriumi** esitlus "Mis asja ajavad Eesti saatkonnad välismaal ja missugust abi Eesti kodanikud sealt võivad saada?"
- Päev läbi podisevad europajad, särisevad pannid, töötab puuriidabaar, kohvik, avatud talutoodete, linase riide ja käsitöö müük, hobusõidud ja muud tegevused maa ja vee peal
- Meeleolukas suveõhtu Eurovankril osalevate riikide sõprusringis

Sisepääsuks ÜKS HÄÄ EESTI ASI – asi, mis mahub pihku, põue või õue

Tere tulemast kõike kaasa tegema ja päevast osa saama!

Liikumise Kodukant ÜLDKOGU

Liikumise Kodukant üldkogu koosolek toimub **8. aprillil 2006, algusega 10.30**

Veski-Silla Hotellis, Järvamaal.

(www.veskisilla.ee)

Ülevaade Liikumise Kodukant 2005 aasta tegevus ja majandusaasta aruandest.

Revisjoni akti esitamine ja kinnitamine

Liikumise Kodukant tegevus ja majandusaasta aruande 2005 kinnitamine

Liikumise Kodukant 2006. aasta riigieelarvelise toetuse kasutamine.

Ülevaade seltsingute kaardistamise projektist

Ülevaade Eesti Maaelu Arengu strateegiast 2007-2013. (vt. <http://www.agri.ee/index.php/15735/>)

Liikumise Kodukant presidendi valimise arutelu.

Orienteeruv lõpp 16.00

JÄRGMISES NUMBRIS:

LEADER tegevusrühmade kogemused

•••

Külaseltsid kogukonnateenuste pakujana, uute töökohtade loojana maal

•••

Külalood

KODUKANT

Väike-Ameerika 19-220 Tallinn
Tel/faks 6466636; 5170214,
e-mail: kodukant@kodukant.ee
www.kodukant.ee

ISSN 1736-2555